

V jaoston syysseminaari 2025

Suomen kielen opetus ja kääntäjäkoulutuksen ajankohtaisia hankkeita

DOI: <https://doi.org/10.61200/mikael.176103>

Satu Valkiainen
Tampereen yliopisto

Miia Santalahti
Tampereen yliopisto

Marja Kivilehto
Tampereen yliopisto

Sari Hokkanen
Tampereen yliopisto

Mikael

Kääntämisen ja tulkkauksen tutkimuksen aikakauslehti
2025, Vol. 18, Nro 2, s. 388–399

Viittausohje

Valkiainen, Satu, Miia Santalahti, Marja Kivilehto & Sari Hokkanen
2025. V jaoston syysseminaari 2025: Suomen kielen opetus ja kääntäjäkoulutuksen ajankohtaisia hankkeita. *Mikael* 18:2, 388–399.

<https://doi.org/10.61200/mikael.176103>

ISSN

1797–3112

Kustantaja

SUOMEN KÄÄNTÄJIEN
JA TULKKIEN LIITTO
FINLANDS ÖVERSÄTTAR-
OCH TOLKFÖRBUND

Toimittajat

Marja Kivilehto ja Laura Ivaska (päätoimittajat), Sari Hokkanen,
Olli Philippe Lautenbacher, Minna Ruokonen ja Lena Segler-Heikkilä

Lehden numero

<https://journal.fi/mikael/issue/view/18-2-2025>

Käyttöehdot

<https://journal.fi/mikael/openAccess>

Abstract

This article reports on the autumn seminar of the Teachers' and Researchers' Section of the Finnish Association of Translators and Interpreters, held at Tampere University on 12 August 2025. The main theme of the seminar was the teaching of Finnish for future translators, addressed in a presentation and an active discussion. The latter part of the seminar consisted of brief presentations on current research projects in translation and interpreting degree programmes. This article provides an overview of the presentations and discussion.

Keywords:

translator education, Finnish for translators, current projects

Avainsanat:

kääntäjänkoulutus, kääntäjän suomen opetus, ajankohtaiset hankkeet

1 Johdanto

Suomen kääntäjien ja tulkkien liiton opettajien ja tulkkien jaosto eli V jaosto järjestää vuosittain syysseminaarin, jonka tavoitteena on käännös- ja tulkkausalan koulutuksen kehittäminen ja opettajien osaamisen vahvistaminen. Elokuussa 2025 seminaari järjestettiin Tampereen yliopistossa. Seminaarissa keskusteltiin suomen opetuksesta kääntäjänkoulutuksessa ja kuunneltiin lyhyitä alustuksia ajankohtaisista hankkeista. Suomen kieli valittiin seminaarin pääteemaksi, koska se on ajankohtainen aihe paitsi kääntäjänkoulutuksessa myös laajemmin yhteiskunnassa. Viime aikoina on monissa raporteissa nostettu esiin huoli suomen kielen asemasta (Onikki-Rantajääskö 2024; Saarikivi & Koskinen 2023), ja julkisuudessa on pohdittu kouluisten ja opiskelijoiden suomen kielen taidon heikentymistä.

Seminaarin järjestelyistä vastasi Tampereen yliopiston monikielisen viestinnän ja käännöstieteen maasteriohjelman työryhmä: Marja Kivilehto, Sari Hokkanen ja Satu Valkiainen. Artikkelin ovat kirjoittaneet Miia Santalahti, Satu Valkiainen, Marja Kivilehto ja Sari Hokkanen.

2 Suomen kieli, äidinkieli, A-työkieli

Miia Santalahti

Suomalaiseen kääntäjänkoulutukseen on aina sisältynyt vaihtelevissa määrin suomen opetusta. Marja Kivilehto antoi tästä esimerkin seminaarin avauksessaan esitellessään vuodelta 1988 peräisin olevaa koostetta eri yliopistojen suomen opetuksen tarjonnasta. Seminaarin yhteisessä keskustelussa käsiteltiinkin ennen kaikkea suomen opetuksen tarjontaa eri koulutusohjelmissa. Keskustelun pohjustukseksi pohdittiin Miia San-

talahden alustuksen johdolla suomen kielen merkitystä kääntäjille, tulevien kääntäjien suomen oppimistarpeita sekä opetukseen liittyviä haasteita.

2.1.1 A-työkieli – mitä se oikeastaan tarkoittaa?

A-työkieli on määritelty kieleksi, jota kääntäjä tai tulkki osaa parhaiten ja jota hän käyttää sekä lähde- että kohdekieleinä. Yleensä se on äidinkieli, jossa on saavutettu viestinnän ammattilaisen taso. (Ks. esim. Tiittula 2001: 349.) On tulkinanvaraista, mitä ”viestinnän ammattilaisen taso” oikeastaan tarkoittaa, mutta keskeistä määritelmässä on se, että pelkästään jonkin kielen puhuminen syntyperäisesti ei ole käännösviestinnän asiantuntijalle riittävä osaamistaso.

Sirkku Latomaa (2015) nimeää artikkelissaan kääntäjän tärkeimmäksi kieleksi äidinkielen. Käännösosalalla pidetään ihan-

teena, että kääntäjä kääntäisi ensisijaisesti A-työkieleensä päin, mutta suomen kaltaisten pienten kielten kohdalla tämä ei aina toteudu. Joka tapauksessa kääntäjän tulee hallita oma äidinkieltänsä erittäin syvästi ja monipuolisesti. Myös vieraan kielen osaaminen lähtee oman kielen tuntemisesta, ja kielten yhteneväisyyksien ja erojen ymmärtäminen auttaa välttämään interferenssiä. Kieltä tulee tuntea myös teoreettisella tasolla, jotta voi asiantuntevasti perustella ratkaisuja niin itselleen kuin toimeksiantajillekin. (Latomaa 2015.)

Kääntäjän A-työkielen osaaminen ei tarkoita pelkästään kieliopillisesti ja sanastollisesti korrektin, idiomaattisen kielen tuottamista. Kääntäjän tulee hallita myös kielen sosiaalinen, maantieteellinen ja historiallinen variaatio, tekstilajit ja tyyllirekisterit sekä kieleen liittyvät kulttuuriset elementit. Kääntäjän on myös osattava käyttää kieltä luovasti tilanteis-

sa, joissa suoranaisia käännösvastineita ei ole. Lisäksi tekstin editointitaito on yhä tärkeämpää, sillä kääntäjän työhön kuuluu oman tekstin hiomisen lisäksi usein muiden käännösten revisointia ja nykyaikana koko ajan enemmän myös konekäännintien tai tekoälyn tuottaman tekstin työstämistä. (Latomaa 2015; ks. myös Dam ym. 2025.)

2.2 Kääntäjäopiskelijoiden oppimistarpeet ja opetus-tarjonnan haasteet

Useimmissa yliopistoissa opiskelijat aloittavat käännösviestinnän opintonsa vasta maisteritasolla suoritettuaan kandidaatintutkinnon B-työkieleessään. Itä-Suomen yliopistossa tosin englannin kääntämisen opinnot alkavat jo kandidaattivaiheessa. Kandidaatintutkinnossa suurin osa opetussisällöistä ja -materiaaleista on B-työkielellä, joten opiskelijoille kertyy sangen vähän kokemusta

suomeksi lukemisesta ja kirjoittamisesta. Myös vapaa-ajalla luetaan ja kirjoitetaan nykyään koko ajan vähemmän, kun yhä suurempi osa informaatiosta ja viih-teestä on audiovisuaalisessa muodossa (ja usein englanninkielistä).

Seminaarissa tunnistettiin monenlaisia suomen kielen oppimistarpeita, joita käännösviestinnän opintoihin siirtyvillä opiskelijoilla on. Monet tarvitsevat harjaantumista yleisissä tekstitaidoissa, erityisesti koherentin tekstin tuottamisessa. Konkreettiset osaamistarpeet liittyvät teoreettiseen tietoon, rakenteiden, idiomaattisuuden ja kielenhuollon hallintaan, eri tekstilajien ja tyylien tuntemukseen sekä heikon tekstin tunnistamiseen ja editointiin. Myös asenteiden muokkaamista tarvitaan: opintojaan aloittavat tulevat kääntäjät ja tulkit eivät välttämättä ymmärrä, että omaa äidinkieltäkin täytyy aktiivisesti kehittää tulakseen viestinnän ammattilaiseksi, ja

jotkut myös kyseenalaistavat kielenhuollon sääntöjä ja niiden noudattamisen tärkeyttä.

Seminaarin keskustelussa päädyttiin siihen, että noin 15 opintopistettä olisi sopiva määrä pakollisia suomen opintoja käännösviestinnän tutkinnossa. Tarjonnan haasteina ovat kuitenkin vähäiset resurssit sekä se, ettei tutkinnon kokonaispistemäärää voi kasvattaa, eli suomen opetuksen lisääminen merkitsisi jostain muusta sisällöstä tinkimistä. Oman haasteensa tuo myös heterogeeninen opiskelija-aines: osalla opiskelijoista suomen osaaminen ei ole A-työkielen tasolla. Yhtenä ratkaisuna tilanteeseen pohdittiin mahdollisuutta lisätä suomen opintoja jo kandidaatintutkintoon.

2.3 Kääntäjän suomen opintojen tarjonta eri korkeakouluissa

Olga Hario selvitti pro gradu -tutkielmassaan (Hario 2024) kääntäjän suomen opintojen tarjonnan kehitystä suomalaisissa yliopistoissa vuosina 2003–2023. Hänen tutkimuksensa vertailujaksolla suomen opintojen tarjonta lisääntyi Helsingin yliopistossa mutta vähenyi muissa yliopistoissa, Itä-Suomen yliopistossa hieman ja Tampereen ja Turun yliopistoissa merkittävästi.

Ennen seminaaria toteutettiin kysely, jolla selvitettiin suomen opintojen tämänhetkistä tarjontaa Tampereen, Turun, Helsingin ja Itä-Suomen yliopistojen sekä Diakin kääntäjä- ja tulkkiopetuksissa. Kysely osoitti, että tarjonta vaihtelee suuresti. Helsingin yliopistossa on eniten pakollisia suomen kursseja, 25 op, mutta valinnaisia kursseja

siellä ei ole lainkaan. Niin ikään Diakissa on 25 op pakollisia suomen opintoja, mutta asioimistulkkauksessa suomen kielen rooli ja näin ollen myös opetustarjonta on erilainen kuin kääntäjänopetuksessa. Itä-Suomen yliopistossa tutkintoon sisältyy 15 op suomen opintoja, joista 9 op on kaikille pakollisia ja loput 6 op saa valita tietystä kurssijoukosta. Tampereen yliopistossa on 10 op pakollisia opintoja ja lisäksi tarjolla on 20 op:n verran valinnaisia opintojaksoja, joskaan niistä kaikkia ei voida toteuttaa vuosittain. Vähiten suomen tarjontaa on Turussa: yksi pakollinen 5 op:n opintojakso ja yksi valinnainen 5 op:n opintojakso, mutta joihinkin käännösviestinnän kursseihin sisältyy suomen kieleen keskittyviä osioita.

Tampereen ja Helsingin yliopistoissa opiskelijoiden täytyy osoittaa suomen taitonsa joko todistuksella (esim. yliopilastodistuksen arvosana) tai osallistua

suomen kokeeseen ennen maisterivaiheeseen siirtymistä. Turun ja Itä-Suomen yliopistoissa ei ole erillisiä osaaamisvaatimuksia. Diak testaa hakijoiden kirjallisen ja suullisen suomen taidon jo valintakokeessa.

2.4 Yhteenveto: keskustelun satoa

Alustuksen lomassa ja sen jälkeen käytiin vilkasta keskustelua aiheesta. Opetustarjonnan eroavaisuuksista huolimatta osallistujat olivat varsin yksimielisiä suomen kielen tärkeydestä sekä sen opetustarpeista ja -haasteista. Osallistujat totesivat, että suomen kielen opetuksen tulisi perustua opiskelijoiden oppimistarpeisiin ja olla kääntäjänkoulutukseen räätälöityä.

Tekoälyn merkitys ja vaikutus nousi myös esiin. Konekääntimellä tai tekoälyllä tuotettujen tekstien kanssa työs-

kentely on nykykääntäjän todellisuutta, eikä sitä kannata koulutuksessakaan sivuuttaa. Se on oma osaamisalueensa, jonka sijoittumista opetusohjelmaan on syytä miettiä: kuuluuko se osaksi suomen opetusta, omaksi kokonaisuudekseen – vai osaksi kaikkea opetusta? Ainakin olisi tärkeää tukea asennekasvatusta myös termienkäytön osalta ja välttää kääntäjän roolia vähättelevää ilmaisuja "jälkieditointi".

Lopuksi pohdittiin yhteistyön mahdollisuuksia suomen opetuksessa. Osallistujat arvelivat, että ristiinopiskelun kordinointiin voisi mennä liikaa vaivaa. Luento-opetuksessa ristiinopiskelu voisi onnistuakin, mutta harjoituskurssien osalta ajatus tuntui liian hankalalta. Esiin nousi kuitenkin ajatus, että ristiinopiskelu voisi lisätä valinnaisia vaihtoehtoja erityisesti B-suomen opinnoissa. Potentiaalisina vaihtoehtoina mainittiin kunkin yliopiston sisäiset synergiat eri

opintosuuntien, kuten suomen kielen, asiantuntijaviestinnän tai journalistiikan kanssa.

3 Ajankohtaiset hankkeet

Satu Valkiainen

Suomen kielen osuuden jälkeen kunkin korkeakoulun edustaja esitteli yhden valitsemansa ajankohtaisen hankkeen. Esitykset käsittelivät todellisuuksien välistä kääntämistä, kansainvälistä maisteriohjelmia, Sketch Enginen hyötyjä, tekoälyn opetusantia, kääntämistietoisuutta ja tulkkien työhyvinvointia.

3.1 Todellisuuksien välinen kääntäminen

Riku Haapaniemi Tampereen yliopistosta kertoi Mattia Thibault'n johtamasta InterReal: Exploring Interreal Translation in the Media Multiverse -tutkimushank-

keesta. Siinä kantava käsite on medioiden multiversumi: ensisijaisen, fyysisen maailman rinnalla on olemassa laaja kirjo erilaisia keinotekoisia, mediavälitteisiä ja digitaalisin teknologioin ylläpidettyjä rinnakkaistodellisuuksia, jotka koetaan ja joita kohdellaan erilaisina todellisuuden muotoina. Fyysisen maailman ja virtuaalisten tilojen välillä tapahtuu monenlaista vuorovaikutusta. Merkitykset, tekstit ja tekstuaaliset elementit sekä tilat, tavarat ja toimijat siirtyvät ja toisintuvat fyysisten ja virtuaalisten olomuotojen välillä. Tämä liike voidaan nähdä tietynlaisena kääntämisenä – interreaalisena eli todellisuuksien välisenä kääntämisenä.

Interreaalisen kääntämisen muotoja ovat:

- kääntäminen ensisijaisesta todellisuudesta vaihtoehtoiseen, esim. VR-turismi,

mi, fyysisten tilojen toisintaminen digitaalisesti

- kääntäminen vaihtoehtoisesta todellisuudesta ensisijaiseen, esim. Pokémon Go ja muut lisätyn todellisuuden sovellukset
- kääntäminen yhdestä vaihtoehtoisesta todellisuudesta toiseen, esim. samojen tilojen tai hahmojen toisintaminen eri pelimaailmoissa.

Mediamultiversumin tutkimus vaatii monien erilaisten medioiden ja tekstuaalisuuden muotojen tutkimusta. Tutkittavien ilmiöiden rakenteet muistuttavat kääntämisen tutkimukselle tuttuja asetelmia (esimerkiksi lähteen ja kohteen suhdetta ja vastaavuuden tavoittelua). Käännöstieteellisesti interreaalisen kääntämisen voi nähdä yhtenä intersemiootisen kääntämisen muotona. Silloin kun tutkitaan erilaisia todellisuuden muotoja eikä vain erilaisia merkkijärjestelmiä, on huomioitava aihepiirin erityispiirteet.

Tutkimushanke tavoittelee kääntämisen käsitteen (ja sen myötä tekstien ja kielten tutkimuksen) tuomista koko ajan yhteiskunnallisesti merkityksellisemmäksi käyvän ilmiön tutkimuksen keskiöön.

3.2 Master's Degree Programme in Linguistic Data Sciences -maisteriohjelma

Maarit Koponen raportoi Itä-Suomen yliopiston kansainvälisestä maisteriohjelmasta, jossa opetuksen kieli on englanti ja mukana on paljon opiskelijoita myös ulkomailta. Ohjelmaan pääsyn edellytyksenä on jokin kieleen liittyvä kandidaatintutkinto. Kyseessä ei ole varsinaisesti kääntämisen maisteriohjelma, vaan ohjelma keskittyy kielten ja digitalisaation yhtymäkohtiin, ja opiskelijat voivat valita yhden tai useamman teema-alueen, joista he suorittavat opinnot. Teema-alueista kääntämiseen liittyvä keskittyy siihen, mitä käännösteknolo-

gian käyttö tarkoittaa. Tämän teeman valinneet voivat myöhemmin työelämässä toimia esimerkiksi käännosteknologian asiantuntijoina. Ohjelmassa ei kuitenkaan opeteta ohjelmointia, joskin sitä voi valita lisäksi tietojenkäsittelytieteen puolelta. Myös kääntämisen opiskelijat voivat sisällyttää tutkintoonsa opintoja tästä maisteriohjelmasta ja valita kiinnostuksensa mukaan myös muita kuin suoraan kääntämiseen liittyviä teemoja.

3.3 Sketch Engine kääntäjille

Mikhail Mikhailov Tampereen yliopistosta esitteli korpustyökalu Sketch Engineä. Kääntäjän IT-taidoissa painotetaan usein tiedonhakutaitoja, konekääntimien ja uutuuksena suurien kielimallien käyttöä, mutta myös tekstikorpusten käyttötaidosta voi olla hyötyä kääntäjälle. Niiden käyttö sekoitetaan usein internethakujen tai käännosmuistien käyttöön. Sähköiset korpuksset ja niiden käyt-

tämiseen tarkoitettut työkalut ovat kuitenkin viime vuosina kehittyneet paljon, niiden etuina ovat helppo tekstien saattavuus ja mahdollisuus käyttää omia aineistoja. Korpusten etuja ovat myös se, että aineistojen kokoonpano ja laatu ovat tiedossa (toisin kuin internethaussa ja suurissa kielimalleissa), ja se, että hakumahdollisuudet ovat monipuoliset. Sähköisestä korpuksesta on esimerkiksi helppoa tehdä hakuja, joista näkee sanojen todellisia käyttöesimerkkejä kontekstissaan. Käännoisprojekteissa niitä voidaan käyttää esimerkiksi tiedonhakuun ja sanastotyöhön.

Tampereen yliopistossa monikielisen viestinnän ja käännoistieteen maisteriohjelmassa tekstikorpuksia ja Sketch Engineä käytetään kursseilla Johdatus käännosteknologiaan, Terminologian teoria ja käytäntö ja Tekstikorpukset käännoistyössä.

Täysin ongelmattonta korpusten käyttöä ei kuitenkaan ole: laadukkaiden rinnakkaiskorpusten laatiminen on työlästä, ja Sketch Engine on varsin kallis ohjelma. Sille on kuitenkin olemassa avoimen lähdekoodin vaihtoehtoja kuten LancsBox, WebBootCat, NoSketch Engine ja CQP Web.

3.4 EmpowerAI-hanke: tekoälystä apua opetukseen

Leena Salmi Turun yliopistosta esitteli EmpowerAI-hanketta. Hankkeen tarkoitus on ollut kerätä yhteen tietoa siitä, miten tekoälyä voi käyttää apuna yhteiskuntatieteiden ja humanististen tieteiden opetuksessa eettisesti ja vastuullisesti. Hankkeeseen on osallistunut tutkijoita Turun yliopistosta, Tampereen yliopistosta, Tarton yliopistosta sekä Kaunasin tekniikan yliopistosta (Kaunas University of Technology). Hankkeen kuudessa on muun muassa järjestetty suun-

nittelutyöpajoja ja pilotoitu koulutusmateriaalien käyttöä osallistujien yliopistoissa. Hankkeesta ja sen tuloksista on saatavilla lisätietoja hankkeen nettisivulta <https://sisu.ut.ee/empowerai/>. Sivustolla on myös konkreettisia esimerkkejä tekoälyn käytöstä opetuksessa, joita kuka tahansa voi soveltaa omaan opetukseensa.

3.5 Kääntämistietoisuus

Päivi Kuusi Helsingin yliopistosta kertoi tutkimushankkeesta Kääntäminen, maahanmuutto ja demokratia: monikielisen viestinnän saavutettavuus pääkaupunkiseudulla ja Tallinnassa. Hankkeessa on tutkittu käännöspolitiikkaa ja käytänteitä maahanmuuttajaväestölle suunnatussa viestinnässä. Kääntämisen avulla pyritään edistämään maahanmuuttaneiden tiedonsaantia ja osallisuutta. Aineistoissa on huomioitu sekä käännösten tuottaminen että niiden vastaanotto.

Käännösten tuottamisessa näkökulma ei ole kääntäjien vaan viestijöiden (esim. Yle, pääkaupunkiseudun kunnat, Terveysten ja hyvinvoinnin laitos). Lisäksi on tutkittu näiden viestijöiden monikieliseen viestintään ohjaavia asiakirjoja, kuten viestintästrategioita. Käännösten vastaanottoa on tutkittu maahanmuuttaneiden fokusryhmähaastattelujen, sosiaalisen median seurannan ja graduutekijöiden aineistojen avulla.

Seminaarin esitys keskittyi erityisesti tutkimusryhmän ehdottamaan kääntämistietoisuuden (*translation awareness*) käsitteeseen. Tällä termillä tarkoitetaan käsityksiä kääntämisen ja käännösten luonteesta, roolista ja vaikutuksista. Organisaatioissa ja yhteiskunnassa tarvittaisiin lisää ymmärrystä kääntämisestä. Käännöstieteessä on tiedetty jo kauan, että kääntämisen luonnetta ja vaikutuksia ei tunneta riittävästi, mutta tälle ilmiölle ei ole ollut yhteistä nimitystä.

Kääntämistietoisuutta tarvittaisiin monella alalla, muun muassa julkisessa terveydenhuollossa, poliisi- ja rikosasioissa, tieteellisessä julkaisemisessa ja työympäristöissä. Tanya Escudero, Päivi Kuusi ja Tuija Kinnunen toimittavat parhaillaan aiheeseen liittyvää teosta, *Exploring Translation (Un)Awareness*, jonka on määrä ilmestyä vuonna 2026 Routledgen kustantamana.

3.6 Tulkkien työhyvinvointi; etätulkkaus ja teknologia

Lena Segler-Heikkilä Diakonia-ammattikorkeakoulusta raportoi puhuttujen kielten asioimistulkkien työhyvinvointiin keskittyvästä tutkimuksesta. Tutkimuksessa Segler-Heikkilä on halunnut selvittää, mitkä tekijät vaikuttavat asioimistulkkin mielestä työhyvinvointiin positiivisesti tai negatiivisesti. Tutkimuksen kyselyyn vastasi 90 tulkkiä. Teoreettisena viitekehyksenä oli Suomessa toi-

mivien asioimistulkkien työhyvinvointitutkimusta varten räätälöity malli.

Esitys keskittyi etätulkkaukseen ja teknologiaan liittyviin tekijöihin, jotka nousivat esiin kyselyvastauksissa. Itsensä toteuttamisen tarpeeseen sekä fysiologisiin ja turvallisuuden tarpeisiin liittyvistä vastauksista positiivisia oli 40–70 %, mutta arvostuksen tarpeeseen ja sosiaalisiin tarpeisiin liittyvistä vastauksista positiivisia oli alle 40 %. Positiivisina asioina tulkit nostivat esille esimerkiksi hyvät tekniset taidot ja hyvät etätulkkauksaidot. Negatiivisena nähtiin muun muassa sosiaalisen ammattiverkoston puuttuminen. Tulkkien vastauksen perusteella asioimistulkkien työolot varsinkin etätulkkauksessa ovat Suomessa huonolla tasolla, eikä asioimistulkkien työtä arvosteta riittävästi.

4 Lopuksi

Marja Kivilehto

Tämän vuoden syysseminaarissa oli kaksi teemaa – suomen kielen opetus ja ajankohtaiset hankkeet. Sekä Miia Santalahden alustuksesta että sitä seuranneesta keskustelusta kävi ilmi, miten tärkeänä suomen kieltä pidettiin tulevien kääntäjien ja tulkkien koulutuksessa. Vaikka tekoäly valtaa alaa, tarvitaan edelleen kielen nyanssit ja käyttöalat tuntevia ammattilaisia. Ajankohtaisten hankkeiden esittelyt toivat puolestaan esiin aikaansa seuraavan kääntäjänkoulutuksen. Esittelyt keskittyivät tutkimushankkeisiin, mutta myös koulutuksen kehittämisestä raportoitiin. Merkille pantavaa oli teknologian keskeinen asema niin tutkimuksissa kuin kehittämishankkeissakin, mutta myös ilmiöt ja käsitteet saivat huomiota.

Selvimmän näitä tarkasteltiin Päivi Kuusen esityksessä.

Tuttuun tapaan syysseminaarin keskeisenä antina voidaan pitää kollegoiden tapaamista ja yhteisöllisyyden vahvistamista. Vuotuiset seminaarit ovat olleet ja ovat jatkoa kieli-instituuttien aikaisille tapaamisille ja muistuttavat meitä siitä, mikä meitä yhdistää: tulevien kääntäjien ja tulkkien mahdollisimman laadukas koulutus – yhdessä toimien. Myös seminaarin jälkeinen palautekysely toi esiin syysseminaarien merkityksellisuuden yhteistyön ja yhdessä tekemisen vahvistamisessa. Kuten yhdessä kyselyn avovastauksessa todetaan: ”Tunnelma oli, kuten aina, lämmin”.

Entä jatko? On tärkeä pitää esillä suomen kielen merkitystä kääntäjien ja tulkkien koulutuksessa. Kuten suomen kielen jo eläkkeelle jäänyt opettaja Maijaliisa Mattila (2025) toteaa: ”Kääntäjät tuovat

kieleen aineksia, jotka lähtevät leviämään ja lentoonkin, mutta he voivat myös hillitä joitakin karkulaisia. Ehkä se on tämän päivän kääntäjien tärkeä tehtävä, kun elämme tätä ylen polyfonista aikaa”.

Lähdeluettelo

Dam, Helle V., Anja K. Vesterager & Karen K. Zethsen 2025. The Good Translator. Emic-cum-etic perspectives on translator competence and expertise. *Journal of Specialised Translation* 44. <https://doi.org/10.26034/cm.jostrans.2025.8434>.

Hario, Olga 2024. *Kääntäjän kompetenssit suomalaisessa kääntäjänkoulutuksessa. A-työkieli ja käännösteknologia kääntäjänkoulutuksen opetussuunnitelmissa*. Pro gradu -tutkielma, Tampereen yliopisto. Saatavissa: <https://urn.fi/URN:NBN:fi:tuni-202404033275> [viitattu 21.9.2025].

Latomaa, Sirkku 2015. Äidinkieli – kääntäjän tärkein työkieli. Teoksessa: Aaltonen, Sirkku, Nestori Siponkoski & Kristiina Abdallah (toim.) *Käännetyt maailmat: johdatus käännösviestintään*. Helsinki: Gaudeamus, 40–57.

Mattila, Maijaliisa 2025. Kielipähkinöitä kääntäjille. Julkaisematon käsikirjoitus. Tampereen yliopisto.

Onikki-Rantajääskö, Tiina 2024. *Suomi osallisuuden kielenä: Selvitys suomen kielen tilasta*

Suomessa 2020-luvun puolimaissa. Oikeusministeriön julkaisuja. Selvityksiä ja ohjeita 2024:20. Saatavissa: <https://urn.fi/URN:NBN:fi:tuni-202404033275> [viitattu 21.9.2025].

Saarikivi, Janne & Jani Koskinen 2023. *Monikielistä sivistystä vai englanninkielisiä ratkaisuja? Selvitys yliopistojen kielivalinnoista*. Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2023:24. Saatavissa: <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-263-741-3> [viitattu 21.9.2025].

Tiittula, Liisa 2001. Vain kääntämistäkö? Kääntämisen määrittelystä käännöstekstin toimivuuteen. Teoksessa: Mirjaliisa Charles & Pirjo Hiidenmaa (toim.) *Tietotyön yhteiskunta – kielen valtakunta*. AFinLAn vuosikirja 2001. Suomen soveltavan kielitieteen yhdistyksen julkaisuja nro 59. Jyväskylä: Suomen soveltavan kielitieteen yhdistys AFinLA, 338–357.

Kirjoittajat

Sari Hokkanen toimii yliopistonlehtorina Tampereen yliopistossa. Hänen tutkimuksensa keskittyy kääntämisen sosiologiaan, tulkkaukseen ja kaunokirjallisuuden konekäännösavusteiseen kääntämiseen.

Sähköpostiosoite: sari.hokkanen@tuni.fi

Marja Kivilehto toimii yliopistonlehtorina Tampereen yliopistossa. Hänen tutkimuksensa keskittyy auktorisoituun kääntämiseen ja selkokieleen.

Sähköpostiosoite: marja.kivilehto@tuni.fi

Miia Santalahti toimii väitöskirjatutkijana ja yliopisto-opettajana Tampereen yliopistossa. Hänen kiinnostuksen kohteisiinsa lukeutuvat kääntäjän toimijuus ja kompetenssit, erityisesti työelämätaidot.

Sähköpostiosoite: miia.santalahti@tuni.fi

Satu Valkiainen toimii yliopisto-opettajana Tampereen yliopistossa. Hänen kiinnostuksen kohteitansa ovat kääntäjän ja tulkin työelämätaidot sekä kielitekoälyn käytön etiikka.

Sähköpostiosoite: satu.valkiainen@tuni.fi